

Πλατωνισμός και Χριστιανισμός

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=86278>]

6. Fazit

Λέξεις, λοιπόν, όπως «σκίνδαψις», «αγαπάνθη», «αβρότονο», «σκυρμιόντα», «καταρκυθμεύω» και «ύσγινη» διηγούνται το άκτιστο-μακάριο-αθάνατο αμήχανο κάλλος, που υπάρχει παντού, αφού όλα είναι έργα των χειρών ΤΟΥ! Το διακρίνουν όσοι διαθέτουν ασκημένες αισθήσεις και έχουν το προνόμιο να είναι δέκτες του. Αυτό η τέχνη και η φιλοσοφία σχεδόν το μηδενίζουν.

Η πλατωνική αντίληψη περί αμήχανου κάλλους είναι μοναδική και παραπέμπει σε έναν καίριο φιλοσοφικό «τόπο». Εάν όμως αντιπαραβληθεί το αμήχανο κάλλος προς το άκτιστο – και προφανώς αυτό ουδόλως δεν ενδιαφέρει τη φιλοσοφία-, αποδεικνύεται εν τοις πράγμασιν, ότι πρόκειται για εξαιρετικώς εφυείς «ασκήσεις επί χάρτου», δυο λέξεις χωρίς «αίμα», άσαρκες, τις οποίες ο ησυχαστής καθιστά κόσμημα της σωματικότητάς του. Είναι ένας ουτοπικός ιδεολογικός εκλεκτικισμός, ο οποίος δεν διαθέτει ούτε πειστική άποψη για την πηγή εκπόρευσής του αμήχανου κάλλους, αλλά ούτε και εμπειρικά επαληθευμένα παραδείγματα κατάφασής του στη ζωή.

Εἶναι ὅμως γνωστό ὅτι και στην εκκλησιαστικὴ ζωὴ καλὰ κρατεῖ ἡ χαίνουσα πληγὴ τοῦ πλατωνισμοῦ, τουτέστι ἡ ιδανικὴ αποστροφή τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ και ἡ «φρίκη τῆς υπεραναπλήρωσης» ἀπωθημένων ἐπιθυμιῶν. Και ἀπὸ τα δύο αὐτά δεινὰ μόνον αλλοτριωμένες συμπεριφορὲς μπορεῖς νὰ προσδοκᾷς, ἀνθρώπους που τρέχουν ἄλλοτε ἀσθμαίνοντας(ἀνεπίγνωτα ἀραγε;)πίσω ἀπὸ τὴ φενάκη τῆς «τέλειας ἀντικειμενικότητος» ιδεῶν (Μαλεβίτσης,14) και ἄλλοτε ἀνθρώπους νοσηρῆς θρησκευτικότητος.

Παρόλο που χωρίζει ἀβυσσαλέα ἀπόσταση τὸν Πλάτωνα τόσο ἀπὸ τὴν υπαρξιακὴ αποφασιστικότητα (*existnenziale Entschlossenheit*) τοῦ Heidegger,ὅσο και (προφανῶς μικρότερη) ἀπὸ τὴν φαινομενολογικὴ «θέαση τῆς οὐσίας» (*Wesensschau*) τοῦ Husserl, ἐνδείκνυται ἐδῶ μια ἀναφορὰ στὴν προβολὴ τοῦ ἀμήχανου κάλλους σε αὐτοὺς τοὺς δύο.

Πρόκειται γιὰ ἕναν ἀντιησυχαστικὸ αὐτισμὸ τῆς σκέψης, ὁ ὁποῖος στὸν πρῶτο ξέρει καλὰ νὰ ἐλίσσεται με τὸν μανδῦα τῆς αὐτο-συλλογῆς τῆς ατομικῆς δύνάμης στὴν καίρια στιγμή, δηλαδή σε ἕνα ἐκγονο τῆς βούλησης γιὰ δύνάμη, συνυφασμένο με τὴν ἀγωνία και τὸ χρόνο. Στὸν φασισμό μάλιστα συνειδητὰ-ἀσυνείδητα τροφοδότησε τὴν ἀνείπωτη βαρβαρότητα. Καλὸ θα ἦταν νὰ μπορεῖ καθένας νὰ ζήσει κάποτε τὴν ἐκκρηκτικὴ στιγμή τῆς αποφασιστικότητος, ὅπως και τὶς «οριακὲς καταστάσεις», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν K.Jaspers (*Grenzsituationen*). Ὅμως,

μόνο για να γίνει ύπαρξη λογική και ευρύχωρη, συμπαντική(Ράμφος ό.π.α.,446), σταυρική συνάμα και δεκτική του όλου, όχι αυτιστική.

Στον δεύτερο, στον Husserl, αναλώνεται αυτός ο αυτισμός σε μια αινιγματική και νεφελώδη θέαση κάποιας απροσδιόριστης ουσίας, χωρίς αιτία και σκοπό, σε έναν ανέφικτο ορίζοντα. Θεωρούσε μάλιστα ανοησία να πασχίζει κανείς ξεκινώντας από πραγματικά περιστατικά να απολήξει σε ιδέες, μάλιστα θεωρούσε αναγκαία μια αντικειμενική-ιδεαλιστική ερμηνεία, προκειμένου στη συνέχεια να οδηγηθούμε σε μια «καθαρή», καθολικής ισχύος επιστήμη, αποκομμένη από κάθε ιστορικά προσδιορισμένη «μορφή ζωής» και «κοσμοθεωρία». Αυτή είναι η «μοίρα» της ιστορίας του πνεύματος: το αδιέξοδο κυνηγητό του απόλυτου και καθαρού.

Στον αντίποδα αυτού του φιλοσοφικού «καθαρού», που το καπηλεύτηκε τόσο μακάβρια ο φασισμός, καταφάσκει η επιθυμητότητα χωρίς επιθυμία. Οι άγιοι της Εκκλησίας δέκτες, φορείς και πομποί του αμήχανου-ακτίστου-μακαρίου κάλλους, αντιπαραθέτουν στο αμήχανο κάλλος, στην αυτιστική φιλοσοφική αφαίρεση και στη φαινομενολογική μεταφυσική, τη σύνολη αίγλη της σωματικότητάς τους, το μακάριο-άκτιστο-αθάνατο κάλλος που ενδημεί στην ύπαρξή τους ως καθαρή επιθυμητότητα. Εναπόκειται στη λογική του καθενός να εκτιμήσει εάν επαληθεύεται στην πράξη η άποψη της Διοτίμας περί μετάβασης από τον έρωτα αθανασίας στην έργω αθανασία,(Μαρκοπούλου 2012-β,44),ή η εξ ενσώμου Αναστάσεως του Χριστού βεβαιωμένη αθανασία, αφού κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Νύσσης «έργω την απόδειξιν της επαγγελίας ελάβομεν» (αγ.Γρηγόριος Νύσσης 1992,218).Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για «αναίμονες» θεούς, ήτοι για ελληνικής τερθρείας μυθεύματα, κατά πως θα έλεγε ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, αφού οι αρχαίοι θεοί κατά τον Όμηρο :

Ου γαρ σίτον έδουσ', ου πίνουσιν αίθοπα οίνον

τούνεκ' αναίμονες εισί και αθάναντοι καλέονται.

«Καλούνται», λοιπόν, τους λένε αθανάτους, δεν είναι (αγ.Ιωάννης Δαμασκηνός ό.π.α.,184). Με την Ανάσταση ο θνητός απεμφέεται την φθορά και περίκειται την αφθαρσία τη περιβολή της θεότητος(ό.π.α.,150).

Η διάζευξη Πλάτων ή Ιησούς είναι μύθευμα. Με δάνεια στοιχεία από ένα πολύ πρόσφατο βιβλίο του F.Kümmel, Καθηγητή Φιλοσοφίας στο παν/μιο της πόλης Tübingen, θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε γιατί. Ορθότερο είναι να ερωτάμε: τι είναι αληθινό και τι ισχύει; Ό, τι, πάντως, είναι αληθινό είναι αδέσμευτο από αναγνώριση(Kümmel 2013,345). Ούτε είναι, ή δεν είναι, κάτι αληθινό, επειδή γίνεται πιστευτό, ή επειδή αναγνωρίζεται. Η Αλήθεια είναι για τον ησυχαστή

πρόσωπο, όπως μας βεβαιώνουν «λογικοί» άνθρωποι, *αυτόπταις μάρτυρες*. Αλλά, επί τέλους, η εξουθένωση της ζωής μας δεν προέρχεται από την πίστη (η αλήθεια δεν πιέζει ποτέ και κανέναν), αλλά από την ωμή καταπίεση του λογικού υπολογισμού, που διεκδικεί απόλυτο κύρος και επιμένει πως είναι ένας και μοναδικός(ό.π.α.,344).

Προέρχεται, επίσης η εξουθένωσή μας, από τις τόσες και τόσες «εξουσίες», τις επι-κυρίαρχες στον κοινωνικό μας βίο, στις οποίες η *αλήθεια δεν παίζει κανέναν ρόλο*. Το παιχνίδι της εξουσίας είναι από άλλο πλανήτη! Ίσως και γι' αυτό ο Πλάτος απορεί τι είναι *αλήθεια*(ό.π.α., 345). Συνεπώς, «η εξουσία» του λόγου απαιτεί αναγνώριση, προβάλλει το κύρος της, απαιτεί την συνεπή ακολουθία κανόνων *έσωθεν επιβαλλόμενων* που θέτει η ίδια, αλλά η αλήθεια αποκαλύπτεται *έσωθεν*. Μιλάμε, λοιπόν, για αμήχανο και άκτιστο κάλλος, οπότε ζητούμενο είναι να φανεί η διαφορά με αβίαστο και αντι-εξουσιαστικό λογικό τρόπο: επειδή είναι δύο διαφορετικά κάλλη, αντιμετωπίζονται από κοινού(σγκρ. ό.π.α.,345 κ.εξ.). Κριτήριο αλήθειας και των δύο είναι η «ιστορία». Το πρώτο βρίσκει *πεδίο δόξης λαμπρόν* στην τέχνη, αλλά μένει- συνεπές προς το ισχυρό κύρος του πλατωνικού λόγου-, μια κάποια *Imitation*, χωρίς να ενδιαφέρεται για την Αλήθεια, ενώ το δεύτερο βρίσκει «τόπο» στη σωματικότητα του ησυχαστή και γι' αυτό δεν παραμένει η πίστη του μεταφυσική υπόθεση (έκγονο της εξουσίας του λόγου, που ξέρει πολύ καλά να χειρίζεται η μεταφυσική), αλλά είναι αληθινό, επαληθεύτηκε μέσα στην ίδια τη ζωή, και εξ αυτού του λόγου δεν προσδοκά αναγνώριση.

[Συνεχίζεται]